

3

NOTICE

SUR LES

DIALECTES BERBÈRES
DES HAKAKTA ET DU DJERID
TUNISIEN.

PAR

RENÉ BASSET,

PROFESSEUR À L'ÉCOLE SUPÉRIEURE DES LETTRES D'ALGER.

PUBLICATIONS DU

Neuvième Congrès International des Orientalistes,

LONDRES, 1891.

PUBLISHING DEPARTMENT:

ORIENTAL UNIVERSITY INSTITUTE, WOKING.

1892.

NOTICE SUR LES DIALECTES BERBÈRES DES HARAKTA ET DU DJERID TUNISIEN.

LES deux dialectes qui sont l'objet de cette notice sont parlés, le premier par les Harakta, qui, en partie nomades et en partie sédentaires, habitent le territoire de 'Aïn Beïda dans l'est du département de Constantine ; le second par la population du k'çar de Sened, situé à l'est de Gafsa, dans le sud de la Tunisie et remarquable par une tour romaine et des habitations troglodytes. Jusqu'à présent ces deux dialectes n'ont été l'objet d'aucune publication à l'exception des fables que j'ai données dans mon *Loqmân berbère* (Paris, 1890), et que j'avais fait traduire en même temps que je recueillais ces vocabulaires à Constantine en juin 1887, et à Gafsa en juillet-août de la même année. Ils présentent la plupart des caractères des dialectes des Zouaoua et de Bougie : celui du Djerid semble se rapprocher davantage de ce dernier, aussi l'ai-je choisi pour base de comparaison. D'un autre côté, le Harakta, très mélangé d'éléments arabes, et l'un des plus corrompus que j'aie rencontrés, offre certaines modifications que j'ai signalées dans le dialecte des Beni Menacer. J'espère que de nouvelles recherches pourront être entreprises sur ce terrain : elles auront d'autant plus d'importance que ces dialectes, parallèlement à ceux de Ouargla et de l'Oued Rir', forment les anneaux de la chaîne qui relie les dialectes algériens et marocains à ceux de l'est.

BAR LE DUC, 22 Août, 1891.

I.

NOTES GRAMMATICALES.¹

§ I. LE dialecte du Djerid est moins adouci que celui des Harakta : il ne renferme pas comme lui le *th* (تھ) et le *d'* (د'). Comme à Bougie, le *t'* (ط) est généralement substitué au *dh* (دھ) du Zouaoua, excepté cependant à la seconde personne de l'aoriste ou l'on trouve quelquefois un *t* (ت). Le *g* (گ) persiste, sauf de rares exceptions, dans ces deux dialectes, tandis que dans ceux de la zenatia, il est remplacé par un *i* (ي); toutefois le *k* (ك) devient souvent un *tch* (تچ). En Harakta, comme chez les Beni Menacer, le *th* (تھ) initial s'affaiblit en *h* (ه) ou disparaît complètement. Dans le Djerid, comme au Djebel Nefousa, la voyelle initiale des substantifs masculins tombe au singulier : ce fait se produit aussi à Ouargla, dans l'Oued Rir' et généralement dans les dialectes sahariens.

§ II. Pronoms personnels.

ISOLÉS.

	HARAKTA.		DJERID.	
moi	<i>nitch</i>	نچا <i>nitcha</i>	<i>netch</i>	نچ
toi (m.)	<i>chek</i>	شك	<i>chek</i>	شك
„ (f.)	<i>chem</i>	شم	<i>chem</i>	شم
lui	<i>netta</i>	تتا	<i>netta</i>	تتا
elle	<i>nettath</i>	تتاه	<i>nettath</i>	تتاه
nous	<i>nechenin</i>	نشنين		
vous (m.)	<i>koummim</i>	كوميم	<i>chinni</i>	شني
„ (f.)	<i>koumtin</i>	كومتين		
eux	<i>nihenin</i>	نهنين	<i>nitenti</i>	نتنتي
elles	<i>nihentin</i>	نهنتين		

SUFFIXES (D'UN NOM).

de moi	<i>inour'</i>	ينوع	<i>iou</i>	يو
de toi (m.)	<i>ennek</i>	انك	<i>nik</i>	نيك <i>ik</i>
„ (f.)	<i>ennem</i>	انم	<i>nim</i>	نيم <i>im</i>
de lui d'elle	<i>ennes</i>	انس	<i>nes</i>	نس <i>is</i>
de nous	<i>ennar'</i>	اناع	<i>ennar'</i>	اناع

¹ Mon intention n'étant que d'esquisser la grammaire de ces dialectes, je renvoie pour les détails de la grammaire générale du berbère à mon *Manuel de langue Kabyle*, Paris, 1887, in 12°.

	HARAKTA.		DJERID.	
de vous	(m.) <i>ennouen</i>	انون	<i>nkoum</i>	نكوم
„	(f.) <i>enkount</i>	انكونت		
d'eux	<i>ensen</i>	انسن	<i>nsen</i>	نسن
d'elles	<i>ensent</i>	انسنت	<i>nsent</i>	نسنت

SUFFIXES DIRECTS D'UN VERBE.

me	<i>i</i>	ي	<i>i</i>	ي
te (m.)	<i>k</i>	ك	<i>k</i>	ك
te (f.)	<i>m</i>	م	<i>em</i>	ام
le, la	<i>th</i>	تف	<i>t</i>	تف
nous	<i>ar'</i>	اغ	<i>ar'</i>	اغ
vous			<i>koum</i>	كوم
eux	<i>then</i>	هن, هن	<i>ten</i>	تن
elles	<i>thent</i>	هنس, هنت	<i>tent</i>	تنس

COMPLÉMENTS D'UNE PRÉPOSITION.

à moi	<i>aia</i>	ايا	chez moi	<i>r'eri</i>	فري
à toi	<i>ak</i>	اك	„ toi (m.)	<i>r'erik</i>	فريك
„ (f.)	<i>am</i>	ام	„ (f.)	<i>r'erem</i>	فرم
à lui, à elle	<i>as</i>	اس	„ lui, elle	<i>r'eres</i>	فرس
à nous	<i>ar'</i>	اغ	„ nous	<i>r'ernar'</i>	فرناغ
à vous (m.)	<i>aouen</i>	اون	„ vous (m.)	<i>r'erkoum</i>	فركوم
à vous (f.)	<i>akoumt</i>	اكومت			
à eux	<i>asen</i>	اسن	chez eux	<i>r'ersen</i>	فرسن
à elles	<i>asent</i>	اسنت	chez elles	<i>r'ersent</i>	فرسنت

§ III. CONJUGAISON DE L'AORISTE DU VERBE SANS PARTICULE.

verbe	<i>ouch</i>	وش	donner	verbe	<i>zer</i> زر	voir
S. 1 p. c.	<i>ouchar'</i>	وشاغ		<i>zerir'</i>	زريغ	
2 p. c.	<i>thouchid</i>	ثوشيد		<i>tezrit'</i>	تزريت	
3 p. m.	<i>iouch</i>	يوش		<i>izera</i>	يزرا	
3 p. f.	<i>thouch</i>	ثوش		<i>tezra</i>	تزرا	
P. 1 p. c.	<i>nouch</i>	نوش		<i>nezra</i>	نزرا	
2 p. m.	<i>thouchim</i>	ثوشيم		<i>tezram</i>	تزرام	
2 p. f.	<i>thouchimt</i>	ثوشيمت		<i>tezramt</i>	تزرامت	
3. p. m.	<i>ouchin</i>	وشين		<i>zerin</i>	زرين	
3 p. f.	<i>ouchint</i>	وشينت		<i>zerint</i>	زرينت	

On trouve employées les diverses formes du verbe berbère : cf. *zenz* زنز (pour *senz*) vendre 1 f. de *enz* انز (Harakta et Djerid); *mdoukel* مدوكل, s'associer (Harakta) 2 f. de *doukel* دوكل; *touagzem* تواجزم être coupé (Djerid), 3 f. de *egzem* اغزم emprunté à l'arabe; *tas* تاس venir habituellement, 5 f. de *as* اس (Harakta); *rouggel* روگل fuir souvent, 6 f. de *erouel* ارول fuir (Harakta) pour *rououel*.

Les verbes commençant par un *a* le changent d'ordinaire en *ou* à l'aoriste conjugué sans particule (Harakta) *ak'el* اكل regarder, aor. *iouk'el* يوكل.

Le substantif féminin se forme du masculin en préfixant et en suffixant un *th* ح (Harakta) ou un *t* ت (Djerid). En Harakta le *th* ح initial devient souvent un *h* ه, ou disparaît complètement. Ex. *amellalt* امالط œuf (pour *thamellalth*).

Comme dans les autres dialectes le pluriel commence par le son *i*. Le *ou* initial du singulier persiste dans quelques mots : *ouchchen* وشن chacal pl. *ouchchanen* وشانن (Harakta) : *oul* ول cœur, pl. *oulaoun* والون (Djerid). Dans les deux dialectes, *ass* اس, jour, fait *oussan* وسان. Les mots commençant au singulier par un *i* le conservent au pluriel : Ex. *itri* يتري étoile, pl. *itran* يتران (Harakta) ; *ia'ous* ياطوس chat, pl. *ia'ousen* ياطوسين (Djerid).

On trouve les trois formes de pluriels : 1. Pluriel interne et externe : *izimer* يزيمر agneau, pl. *izamaren* يزاصارن (Harakta) ; 2. Pluriel interne : *ar'ioul* اريمول âne, pl. *ir'ial* ييغال (Djerid), *ad'rar* اذرار montagne, pl. *id'ourar* يدورار (Harakta) ; 3. Pluriel externe : *afounas* افوناس bœuf, pl. *ifounasen* يفوناسين (Djerid) ; *ar'erda* اهردا rat, pl. *ir'erdaïn* يفرداين (Harakta). Les noms terminés en *ou*, ont un pluriel terminé en *a* : Ex. *ajerou* ازرؤ grenouille (Djerid), pl. *ijera* إيژرا. On peut rattacher à la catégorie des pluriels externes ceux qui se terminent en *aouen* : Ex. *imi* يمي bouche, pl. *imaouen* يماون (Djerid).

Les noms féminins forment leurs pluriels par analogie avec les noms masculins et perdent le *th* ح final du singulier. Ex. *tar'endjit* تفنجيت cuiller, pl. *tir'endjain* تفنجايين (Djerid) ; *tamedjit* تمجيت oreille, pl. *timedjin* تمجين (Djerid) ; *tr'ardemt* تفاردمت scorpion, pl. *tir'ourdam* تفوردام (Djerid) ; *tamourt* تمورت terre, pl. *timoura* تمورا (Djerid) ; *tenast*, clef, pl. *tinisa* تنيسا (Djerid).

A partir de deux, les noms de nombre sont empruntés à l'arabe.

II.

TEXTES.

A.

HARAKTA.

*Le chacal et le hérisson.*¹

وشن ننا د ينسي وكرن ربع لزيار ديسن تلوسي يناس وشن ينيسي اويدهن لويغ اهن خزناغ و ننا ينس اهن يفر فللس گا يفر يهن فللس كللس يتروحا ينس زيسن تكوروا وينسي يتاراس حاني اللن لزيار يناس اهن افرغ خساغ اهن اجاغ الداد اتون و اهن داويغ اهن نبضع يوفل فرس ينسي يد باوي وهن دياويش ينا يلس سناتف لي امكان الي لزيار يگوما گا يگوما ينسيس سالكيل يناس ادجا هرناغ تعاوسا گا ملاقان دگوبريد يناس ينسي يوشن قيم دا الداد اسچير ف افرار ور يلد افريس يناس اسا دناصقرن فلانغ ماني هادتفرد يمان انيك يناس ماخف يناس اسا يمزاد ديهان تغالين ماهنس لي دخودنس ماني تفرد يمان انيك نچاد امزيان اد اسغ زدو نيدس ادمنعغ اد اك افرغ ذي ثلويغ يفر يفر يودف ذي ثلويغ يقن فللس و يناس ول ساولهن ولوكان اك . . . سنس تغالين و يقبل وشن يچي يف الذي يتس يوثيف فيخفا الذي يموت بيد يمرمين ولانس

Ouchchen netta d insi oukeren rbâ lziar disen
Le chacal lui et le hérisson volèrent quatre marmites dans elles
tlousi. Innas ouchchen iinsi : Aoui d hen aouir'
du beurre. Dit-à-lui le chacal au hérisson : Apporte elles je (les) prendrai

¹ Inédit. Recueilli à Constantine en juin 1887.

a hen khaznar'. Ou netta ikhs a hen iffer fell as. Ga
 je les cacherais. Et lui voulut-bien que (il) les cachât pour lui. Lorsque
iffer ihen fell as koul ass itrouk'a itett zisen
 il eut caché elles pour lui tout le jour il allait il mangeait d'elles
tikouraha ou insi ik'kar as: Mani ellan iziar? Inna
 par fraude et le hérisson répétait à lui: Où sont les marmites? Il dit
as: A hen efferer' khsar' a hen edjar' aldad ettoun
 à lui: (Je) les cache (Je) veux que (je) les laisse jusqu'à ce que on ait oublié
ou a hen d'ouir' a hen nebdhâ. Iouk'al r'eres
 et (je) les apporterai pour que (nous) les partagions. Attendis vers lui
insi id iaoui. Our hen d'iaoui ch. Inna ias:
 le hérisson que il (les) apportât. (Il) ne les apporta pas. (Il) dit à lui:
Senath ai amkan elli ziar. Iggouma. Ga
 Montre à moi l'endroit (dans) lequel les marmites (sont). Il refusa. Lorsque
iggouma iensbas s el'k'ith. Innas: Adetcha r'er nar'
 il refusa il tendit un piège à lui par la ruse. Il lui dit: Demain chez nous
tr'oussa. Ga melak'an deg oubriid innas insi
 une fête. Lorsque ils se rencontrèrent dans le chemin dit à lui le hérisson
iouchchen: K'im da aldad essejbir f er'zar. Our illa d
 au chacal: Demeure ici jusqu'à ce que ? dans la rivière. Point (n') était
ar'ris. Innas: Ass a d amek'keran fellanar'. Mani ha d teffered iman
 glace. Il dit-à-lui: Jour ce grand pour nous. Où cacheras-tu âme
ennik? Innas: Mar'ef? Innas: Assa imezza d
 de toi? Il dit à lui: Pourquoi? Il dit à lui: Aujourd'hui ? et
iidhan: ter'allin ha hent ai d khouddent mani teffered iman
 les chiens: les juments voici elles sont arrivées où cacheras-tu âme
ennik nitcha d amezzian ad aser' zeddou niedles ad menâr' ad ak efferer'
 de toi moi petit j'irai sous l'herbe je me sauverai (je) te cacherais
d'i thilouith. Iffer ith. Ioudef d'i thilouith ik'ken fell as ou
 dans une outre. Il cacha lui. Il entra dans l'outre il (la) lia sur lui et
innas: Oul saoual ch oualoukan ak . . . . . sent thir'allin. Ou
 il dit à lui: Ne parle pas même si à toi deux juments. Et
iakbel ouchchen. Idji ith aldi iettas iouth
 consentit le chacal. Il laissa lui jusqu'à ce que il fut endormi il frappa
ith f ikhf aldi immouth. Ibbed imerdhin oul ennes.
 lui sur la tête jusqu'à ce que il mourut. Demeura satisfait le cœur de lui.

B.

DJERID.

*La gazelle et le renard.*¹

تکلت یفود یجن یزرز یوگسر یسس گتانوت یخسا ایالی ور یزمرش یزرات وشن هالنج
 یوماس ایوما شک دابهلول توگسرت گتانوت و تسینتھس ماکا تالیب

Tikelt iffoud idjen izerzer. Iougser isess g tanout
 (Une) fois eut soif un mâle-de-gazelle. Il descendit il but dans un puits
ikhsa a ialı our izmer ch. Isra t ouchchen r'alennedj
 il voulut que il montât (il) ne put pas. Vit lui un chacal d'en haut
ioummas: A iouma chek d abehloul tougsert' g tanout
 il dit à lui: O (mon) frère toi (tu es) un sot tu es descendu dans un puits
ou tessinet ch maka talit.
 (tu) ne savais pas comment tu remonterais.

¹ *Loqman berbère*, fab. ix. p. 57-58.

III.

VOCABULAIRE.¹

A.

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
À (prép.)	<i>i</i> ي	<i>i</i> ي	<i>i</i> ي
Abeilles		pl. <i>thizizoua</i> تيزيزوا	<i>tzizoua</i> تيزوا
Afin que	<i>a</i> ا	<i>ad</i> اد	<i>ad'</i> اد
Agneau	<i>izimer</i> يمر pl. <i>izamaren</i> يزمارن (Z M R)	<i>izimer</i> يزيمر pl. <i>izamaren</i> يزمارن	<i>aàllouch</i> اهلوش (R' L CH, cf. B. Menacer <i>thr'allach</i> تغلاش brebis)
Aiguille		<i>thissegnith</i> تسكنيث	<i>tisegnit</i> تسكنيث (S G N)
Ail		<i>thiskerth</i> تسكرث	<i>tichchert</i> تشرت (SKR)
Aimer	<i>ekhs</i> اخس (KH S), cf. zouaoua <i>akhs</i> اخس vouloir		<i>ekhs</i> اخس a. <i>ikhsa</i> يفسا
Aire			<i>tidrin</i> تدرين (DR, cf. zouaoua <i>ad'er</i> اددر descendre(?) <i>ari</i> اري
Alfa			
Aller (s'en)	<i>ager</i> اجر a. <i>iougir</i> يوجير <i>aggour</i> اجر a. <i>iougour</i> يوجور (GR, cf. <i>aggour</i> اجر a. <i>iougour</i> يوجور Djebel Nfousa)		
Âme	<i>iman</i> يمان (M N)	<i>iman</i> يمان	
Ami	<i>ameddakoul</i> امدكول pl. <i>imeddoukal</i> يمدوكال <i>ameddoukel</i> امدوكل <i>amdakkel</i> امدكل pl. <i>imeddoukal</i> يمدوكال pi. <i>imdoukkal</i> يمدوكال (D' K L)		
Ane		<i>ar'ioul</i> اهيول pl. <i>ir'ial</i> يخيال	<i>ar'ioul</i> اهيول pl. <i>ir'ial</i> يخيال (R' L)
Anesse		<i>thar'ioultis</i> ثغبولتس p. <i>thir'ioultsin</i> ثغبولتسين	<i>tar'ioul</i> تغبول p. <i>tir'ial</i> تغيال (R' L)
Apporter	<i>aoui</i> لوي (OU I)	<i>aoui</i> وي	<i>aoui</i> اوي
Arc en ciel	<i>abeggas</i> ابغاس (B G S)	<i>abaggous</i> ابغوس ceinture	
Armoise (Artemisia alba)			<i>izeri</i> يزري (Z R, cf. zouaoua <i>azar</i> ازز racine)
Asperge		<i>askoum</i> اسكوم	<i>tasekkount</i> تسكونت (S K M)

¹ Ce vocabulaire ne comprend, sauf de rares exceptions, que les mots d'origine berbère.

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Associer (s.)	<i>mdoukel</i> صدوكل (D' K L.)	<i>emdoukkel</i> اصدوكل (être ami)	
Attaquer	<i>arg</i> آرڨ (R G, cf. zouaoua <i>arg</i> آرڨ sortir)		
Attendre	<i>ak'el</i> اكل a. <i>iouk'el</i> يوقل (R' L, cf. zouaoua <i>thamour'li</i> ثموهلي re- gard ; <i>chelh'a ek'k'al</i> اقل attendre)		
Aujourd'hui	<i>ass a</i> اسا	<i>ass a</i> اسا	
Autant que	<i>ma oukth</i> ماوكث		<i>ma ka</i> ماكا
Autre		<i>i'en</i> يطن	<i>i'en</i> يطن (I DH, cf. zouaoua <i>ouaiedh</i> وايض autre)
Avec (instrumental) s	<i>id'</i> يد, <i>id</i> يد س s	<i>did'</i> ديد, <i>did</i> ديد س s	س s
Aveugle		<i>aderr'al</i> ادرفال <i>iderr'alen</i> يدرفال	<i>aderr'al</i> , <i>iderr'alen</i> ادرفال يدرفال (D' R R' L)
B.			
Barbe		<i>thamarth</i> ثمارث	<i>tmart</i> تمارث (M R)
Battre		<i>aouth</i> اوث	<i>ouet'</i> وط (OU TH)
Beurre	<i>tlousi</i> تلوسي (L S, cf. <i>tiloussi</i> تلوسي Touat)		
Blanc	<i>amellal</i> املال (M L L)	<i>amellal</i> املال	<i>amellal</i> املال
être —		<i>melloul</i> ملول	<i>amell</i> امل (M L L)
Blé		<i>ird'en</i> يرذن	<i>irden</i> يرذن (R D')
Bleu			<i>azegzaou</i> ازڨزو (Z G Z, cf. zouaoua <i>zigzou</i> زڨزو être bleu)
Bœuf		<i>thafounasth</i> ثفوناسته vache, pl. <i>thifouna-</i> <i>sin</i> ثفوناسين	<i>afounas</i> افوناس pl. <i>ifounasen</i> يفوناسين (F N S, cf. mzab, <i>afounas</i> افوناس pl. <i>ifounasen</i> يفوناسين)
Boire	<i>souou</i> سو a. <i>isoua</i> يسوا	<i>sou</i> سو boire	<i>ses</i> سس (forme ha- bituelle) (S OU, cf. zouaoua <i>souou</i> سو boire f. h. <i>ses</i> سس)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Bois	<i>aser'rou</i> اسغرو (S R' R cf. zouaoua <i>asr'ar</i> اسغار pl. <i>isr'a- ren</i> يسغارن	<i>isr'aren</i> بسغارن	<i>asr'ar</i> اسغار
Bon		<i>ilha</i> يلها p. <i>elhan</i> الهان	<i>ilha</i> الها p. <i>ilhan</i> يهان (L H)
Bouc		<i>ahouli</i> اهولي pl. <i>ihou- lin</i> يهولين	<i>azelar'</i> ازلاغ pl. <i>izoular'</i> يزولاغ (H L R', cf. Ahag- gar <i>ahoular'</i> bouc)
Bouche	<i>imi</i> يمي	<i>imi</i> يمي pl. <i>imaouen</i> يماون	<i>imi</i> يمي pl. <i>imaouen</i> (M)
Branche			<i>akachkouch</i> اكشكوش pl. <i>ikachkach</i> يكشككش (K S K S), cf. aoulimmi- den <i>ikaskesan</i> flèches
Brebis		<i>thikhsi</i> ثيسي	<i>tikhsi</i> تيسي pl. <i>tikhsi- ouain</i> تيسيوين (KH S)
C.			
Cacher	<i>effe</i> افر (F R)	<i>effe</i> افر	
Canal			<i>tah'ammalt</i> تاملت pl. <i>tih'ammalin</i> (تاملين?)
Cause	<i>s</i> س (à—de)	<i>s</i> س	<i>s</i> س
Ce	<i>a</i> ا	<i>a</i> ا	<i>a</i> ا
Ce que	<i>oua</i> وا	<i>oua</i> وا	<i>oua</i> وا, <i>ouin</i> وين
Ceinture	<i>abeggas</i> ابگلس (B G S)	<i>abag'ous</i> ابگوس	
Chacal	<i>ouchchen</i> وشن p. <i>ouchchanen</i> وشانن	<i>ouchchen</i> وشن p. <i>ouchchanen</i> وشانن	<i>ouchchen</i> وشن pl. <i>ouchchanen</i> وشانن
Chameau		<i>alr'em</i> الغم p. <i>iler'man</i> يلغمان	<i>alr'em</i> الغم pl. <i>iler'man</i> (L R' M) <i>areggal</i> لرغال (R G N, cf. Ahaggar <i>areg'g'an</i> cha- meau de selle)
Chamelle		<i>thalr'emts</i> تلغمت	<i>talr'emt</i> تلغمت (R' L M)
Chanvre			<i>asbaouli</i> اسباولي (سنبيل?)
Chat			<i>ia'ous</i> ياطوس p. <i>ia'ousen</i> (I T' S, cf. Djerba <i>ia'ous</i> ياطوس)
Chemin	<i>abrid'</i> ابريد (B R D', cf. zouaoua <i>abrid'</i> ابريد)	<i>abrid</i> ابريد	
Cheveu			<i>zaou</i> زاو (Z OU)
Chèvre		<i>thar'ath</i> ثغات pl. <i>thi- r'aththen</i> ثغثن	<i>tr'at</i> تغات pl. <i>tir'atten</i> (R', cf. Syouah <i>ar'</i> اغ bouc)
Chez	<i>r'er</i> خر	<i>r'er</i> خر	<i>r'er</i> خر

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Chien	<i>idhan</i> يدان pl.	<i>aidhi</i> ايدي p. <i>aidi</i> ايدي يدان, <i>aidi</i> ايدي	<i>idan</i> يدان p. <i>idan</i> يدان (I DH)
Chose	<i>tir'ausa</i> تڨاوسا (R' OU S, cf. <i>mzab ter'- ausa</i> تڨاوسا chose)		
Clef			<i>tenast</i> تناسط p. <i>tinisa</i> تنيسا (N S cf. <i>mzab tnast</i> , p. <i>tinisa</i> تنيسا)
Cœur	<i>oul</i> ول	<i>oul</i> ول	<i>oul</i> ول p. <i>oulaoun</i> ولاون (OU L)
Comme	<i>ma oukch</i> ماوكش		<i>maka</i> ماكا
Comment		<i>amek</i> امك	<i>ma</i> ما
Contre			غ ر
Coq		<i>aiazit'</i> ايازيط' pl. <i>iouzat'</i> ايازيط' يوزاط	p. <i>iazit'</i> يازيط p. <i>iazit'an</i> يازيطان (I Z D H)
Corne	<i>achchaou</i> اشاو pl. <i>ou- achchioun</i> واشيون	<i>ich</i> يش p. <i>achiouen</i> اشيون اشيون	pl. <i>ichchaoun</i> يشاون
	(S K, cf. <i>zenaga teska</i> تسكا)		
Couper		<i>egzem</i> اڨزم	<i>egzem</i> اڨزم passif. <i>touag- zem</i> تواڨزم (جزم)
Courge			<i>tameksa</i> تمكسا (K S., cf. <i>zouaoua kes</i> كس paitre)
Court		<i>gezzil</i> گزيل p. <i>gezzi- len</i> گزيان	<i>igzel</i> يڨزل pl. <i>igzelin</i> يڨزولين (OU Z L)
Crible			<i>talloumt</i> تلوصم (L M)
Cuiller		<i>thar'endjaouth</i> تڨنجاوت pl. <i>thir'end- jaouthin</i> تڨنجاوتين	<i>tar'endjit</i> تڨنجييت pl. تڨنجايين (R' N DJ)
D.			
Dans	<i>d'eg</i> د'ڨ d'i' دي		غ ر
Datte			<i>tini</i> تيني (N, cf. <i>zoua- oua tini</i> تيني)
D (génitif)	<i>n</i> ن (ablatif) <i>si</i> سي, <i>zi</i> زي	<i>n</i> ن <i>zeg</i> زڨ	<i>n</i> ن
Demain	<i>adetcha</i> ادڨا (Z K)	<i>azekka</i> ازكا	<i>aitcha</i> ايڨا
Dents		<i>asennan</i> اسنان pl. <i>isen- nanen</i> épines	<i>isennanen</i> يسنانين (S N N)
Dernier		<i>aneggar</i> انڨار	<i>aneggarou</i> انڨارو (NGR)
Derrière (prép.)		<i>deffir</i> دڨير	<i>s deffer</i> سدڨير (F R)
Descendre		<i>thuksarth</i> تڨسارث (descente)	<i>egser</i> اڨسر aor. <i>iougser</i> يوڨسر (K S R, cf. <i>Touat kser</i> كسر descendre)
Deux	<i>smn</i> سمين f. <i>sent</i> سنث <i>sin</i> سين <i>senath</i> سنلث	<i>sen</i> سن	<i>sen</i> سن

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Dire	<i>ini</i> يني (N) a. <i>inna</i> ينا	<i>ini</i> يني	<i>emma</i> ما ا. <i>ioumma</i> يوما (cf. <i>imi</i> يمي dire Ouad Rir') <i>ek'k'ar</i> افار
Doigt		<i>k'ar</i> فار <i>at'ad</i> اطاد p. <i>it'oudan</i> p. <i>t'adh</i> طاض pl. <i>it'oudhan</i> يطونان	يطوضان (DH DH, cf. Bel Halima <i>adhadh</i> اضاض pl. <i>idhoudhan</i> يضوضان
Dormir	<i>ettas</i> اتاس	<i>at't'es</i> اطس	<i>et't'es</i> اطس (DH S, cf. zouaoua <i>idhes</i> يفس sommeil)
Droite (à)	<i>afousi</i> افوسي (F S)	<i>r'ef ouifous</i> رف ويفوس	
E.			
Eau	<i>aman</i> امان (M)	<i>aman</i> امان	<i>aman</i> امان
Échelle			<i>tasarraft</i> تاسرافت (S R F, cf. zouaoua <i>thaserafth</i> تاسرافت silo, grotte)
Égorger	<i>r'ers</i> فرس (R' R S, cf. Ahaggar <i>r'ers</i>)		
Elle	<i>nettath</i> نتات pl. <i>nihen-</i> <i>tin</i> نهنتين	<i>nettath</i> نتات pl. <i>nou-</i> <i>hentsi</i> نوهنتي	<i>nettath</i> نتات pl. <i>nou-</i> <i>nettath</i> نتات
Entre	<i>jar</i> ثار	<i>gar</i> غار	
d'—	<i>si</i> س		
Entrer	<i>adef</i> ادف <i>ad'ef</i> ادف (cf. zouaoua <i>ad'ef</i> ادف D' F)		
Étoile	<i>itri</i> يتري p. <i>itran</i> يتران (TH R)	<i>ithri</i> يثري p. <i>ithran</i> يثران	
Être	<i>ili</i> يلي a. <i>illa</i> بلا (L)	<i>ili</i> يلي a. <i>illa</i> بلا	<i>ili</i> يلي a. <i>illa</i>
Eux	<i>nihenin</i> نهنين	<i>nouthni</i> فوثني	<i>nitenti</i> نتنتي
F.			
Faim	<i>laz</i> لاز (L Z)	<i>laz</i> لاز	
(avoir)		<i>louzer</i> لوزغ I°. p.	<i>ellouzar</i> لوزاغ I°. pers. (L Z)
Faire	<i>eg</i> اڭ a. <i>iga</i> يڭا (G, cf. Ahaggar <i>eg</i>)		
Farine		<i>aouren</i> اورن	<i>aren</i> ارن (R N)
Fatigué			<i>eldir</i> الدير 1ere pers. (L D)
(être)			
Faucille		<i>amger</i> امڭر	<i>amjer</i> امزج (G R)
Femme		<i>thamel't'outh</i> ثمطوت	<i>tamet't'out</i> ثمطوت (M T') pl. <i>tisednan</i> تسدنان cf. Dj. Nefousa <i>tisednan</i> تسدنان
Fer		<i>ouzzal</i> وزال	<i>ouzzal</i> وزال (Z I.)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Fête	<i>tir'oussa</i> تڨاوسا (R' OU S)		
Feuille		<i>ifer</i> يفر	<i>tefrait</i> تڨريف <i>tefrai</i> تڨرفي (F R)
Fèves		<i>ibaouen</i> يباون pl.	<i>aouen</i> اون (OU)
Fiancée		<i>thislith</i> تيسليف pl. <i>thislathin</i> تيسلائين	<i>taslit</i> تسليف (S L, cf. zouaouaisli تيسلي fiancé)
Figuier			<i>tametchit</i> تمچيت pl. <i>timetchin</i> تمچين (M TCH ?)
Fille		<i>thak'chichth</i> تڨشيشث	<i>tak'atchilt</i> تڨچيلت p. <i>tik'atchilen</i> تڨچيلن (K' CH CH ?)
Fils		<i>ammi</i> اميس <i>memmi</i> ميمي	<i>memmi</i> ميمي (MM)
Fois		<i>thikkelts</i> تكلت ميمي	<i>tikelt</i> تكلت (K L)
Fraude	<i>tikourda</i> تڨوردا (K R)	<i>aker</i> اكر (voler)	
Frère		<i>egma</i> اڨما p. <i>aithma</i> ايتما <i>ouma</i> اوما p. <i>aitma</i>	<i>ouma</i> اوما p. <i>aitma</i> (OU + M)
Froid		<i>asemmit</i> اسميط	<i>tasemout</i> تسموطي (S M DH, cf. zouaoua <i>sem- medh</i> سمض froid.
Fuir	<i>crouel</i> اروول f. h. <i>rouggel</i> روڨل (R OU L)	<i>crouel</i> اروول f. h. <i>reg- gel</i> رڨل	
G.			
Gauche	<i>aselmadhi</i> ازلمادي (à) (Z L M DH)	<i>r'ef oulzemat</i> رف وزلماتا	
Gazelle			<i>izerzer</i> يززرز (Z R Z R, cf. zouaoua <i>izerzer</i> يززرز)
Genêt (cra- thegus oxy- acantha)			<i>talougget</i> تلوڨت (L G G, cf. zouaoua <i>ilouggi</i> يلوڨي cytise)
Genévrier			<i>zinba</i> زنبا (Z N B, cf. K'sour, <i>zinba</i> زنبا)
Gens		<i>midden</i> مدن	<i>midden</i> مدن (D' N)
Gosier		<i>thagerdjoumth</i> تڨرڨومث	<i>tagerjoumt</i> تڨرڨومث (G R J M)
Grand	<i>amok'ran</i> امڨران p. <i>imo- k'ranen</i> يمڨران f. <i>tha- imek'ranen</i> تڨمڨرانس <i>mek'k'erant</i> (M R' R)	<i>amok'ran</i> امڨران pl. <i>amek'k'eran</i> يمڨران <i>imek'k'ranen</i> يمڨران	<i>amek'k'eran</i> امڨران p. <i>imek'k'eranen</i> يمڨران
Grenouille			<i>ajerou</i> اڨرو p. <i>ijera</i> يڨرا (J R, cf. Mzab <i>ajerou</i> يڨرا p. <i>ijera</i> يڨرا)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Guéri (être)			<i>genfa</i> گنفا (G N F, cf. <i>genf</i> گنّف, être gras, Beni Menacer)
H.			
Herbe	<i>iedles</i> يدلس (D L S)		<i>iensi</i> ينسي
Hérisson	<i>insi</i> ينسي (I N S)	<i>inisi</i> ينيسي	<i>tagerest</i> تگرس (G R S, cf. zouaoua <i>gres</i> گرس être engourdi par le froid)
Hiver			
Homme	<i>argaz</i> ارگاز pl. <i>irgazen</i> يرگازن (R G Z)	<i>argaz</i> ارگاز p. <i>irgazen</i> يرگازن	<i>argaz</i> ارگاز pl. <i>irgazen</i> يرگازن
Huile		<i>oudi</i> ودي (beurre)	<i>oudi</i> ودي (OU D')
Hyène			<i>ifis</i> يفيس p. <i>ifisan</i> يفيسان (F S, cf. zouaoua <i>ifis</i> يفيس p. <i>ifisen</i> يفيسين)
I.			
Ici	<i>nai</i> ناي		
	<i>da</i> دا	<i>da</i> دا	
Il	<i>netta</i> نتا	<i>nettsa</i> نتسا	<i>netta</i> نتا
J.			
Jambe	<i>dhar</i> دھار p. <i>idharen</i> اطار <i>it'aren</i> يطارن (DH R)		
Jardin			<i>arek'i</i> ارقي pl. <i>irek'aïen</i> یرقاین (R K')
Je	<i>nitch</i> نچ <i>nitcha</i> نچا	<i>nek</i> نک	<i>netch</i> نچ
Jour	<i>ass</i> اس pl. <i>oussan</i> وسان (ss)	<i>ass</i> اس	pl. <i>oussan</i> وسان pl. <i>oussan</i> وسان
Jubier sauvage			<i>tesourait</i> تزورایت (Z R, cf. zouaoua <i>thizourets</i> رايوزوريت)
Jusqu'à ce que		<i>ar</i> ار	<i>al</i> ال
L.			
La (pron. pers.)	<i>th</i> تھ pl. <i>thent ts</i> تھنت <i>hent</i> هنت		
Laisser	<i>edj</i> اچ (DJ)	<i>edj</i> اچ	
Lait (doux)		<i>ir'i</i> يرقي (lait aigre)	<i>ir'i</i> يرقي (KH, cf. Ahagar <i>akh</i> lait aigre)
— (aigre)			<i>amerougel</i> امروگال (R G L)
Langue		<i>iles</i> يلس p. <i>ilsan</i> يلسان	<i>ils</i> يلس p. <i>ilsan</i> يلسان (L S)
Laurier			<i>izai</i> يزاي (Z I, cf. Syouah <i>azai</i> ازاي amer)
Le (pron. pers.)	<i>th</i> تھ pl. <i>hen th</i> تھن <i>then</i> تھن	pl. <i>then</i> تھن	<i>t</i> ت pl. <i>ten</i> تھن

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Lentisque			<i>et l'ferou</i> اطرو (arabe هرو)
Levain			<i>amtoun</i> امتون (M T N ?)
Lézard		<i>thazermemmouith</i> ثازرممويث cf. zouaoua <i>azrem</i> ازرم serpent	<i>dzerna</i> دزنا (Z R M)
Lier	<i>ak'k'en</i> اكن	<i>ak'k'en</i> اكن	
Lièvre	<i>agerziz</i> اكرزيز (R G G)	<i>ergigi</i> ارگيگي (trembler)	<i>taierzizit</i> تيرزيزيت pl. <i>tier-zaz</i> تيرزاز
Loin de	<i>ezzi</i> ازي	<i>ezzi</i> ازي tourner autour	
Long			<i>izigret</i> يزيجرت et <i>izzag-rit</i> يزاگريت (Z G R, cf. Touat <i>azegra</i> ازگرا)
Lorsque	<i>ga</i> گا		
Lumière		<i>thafath</i> ثفافث	<i>atfait</i> اتفافيث (F, cf. Ahagar <i>afa</i>)
Lune		<i>thiziri</i> ثيزيري	<i>tiziri</i> تيزيري (Z R)
M.			
Maigre	<i>azdad</i> ازداد <i>izdaden</i> يزادان (Z D D, cf. Beni Menacer <i>azdad</i> ازداد)		
Main		<i>afous</i> افوس p. <i>ifassen fous</i> فوس pl. <i>ifassen</i> يفاسن (F S)	
Maison			<i>tazek'k'a</i> تزقا pl. <i>tizek'k'-ouin</i> تزقوين (Z K', cf. zouaoua <i>thazek'k'a</i> تزقا) <i>izemmer</i> يزمر
Malade	<i>zmar</i> زمار (Z M R, cf. chaouia <i>izemmar</i> يزمار maladie <i>mad'oun</i> مادون <i>d amou'tin</i> داموطين <i>amout'in</i> اموطين (DH N, cf. zouaoua <i>adhen</i> اذن être malade)		
Malheureux			<i>azaouali</i> ازوالي (? زال)
Manger	<i>etch</i> اچ a. <i>ietch</i> ايچ (TCH) <i>etch</i> اچ		<i>etch</i> اچ
Marché			<i>ougour</i> وگور (G R, cf. chelh'a <i>amoggar</i> امگار) <i>tagdourt</i> تگدورت (قدرة) <i>ibhich</i> يبيحش p. <i>ibhinch</i> (؟ يها) يبھينش
Marmite	<i>tasilt</i> تسيلت	<i>thasilts</i> ثسيلت	<i>tamemt</i> تمميت (M M)
Méchant			<i>iou</i> يو <i>gammas</i> گاماس
Miel		<i>thamemth</i> ثمميت	
Moi (de)	<i>inour</i> ينوغ	<i>iou</i> يو	
Moitié	<i>ougamas</i> وگاماس (à) (M M S)	<i>alemmas</i> الماس (milieu)	
Montagne	<i>ad'rar</i> اذار pl. <i>id'ourar</i> يدورار	<i>ad'rar</i> اذار pl. <i>idou-rar</i> يدورار	
Monter		<i>ali</i> الي	<i>ali</i> الي (L I)
Montrer	<i>senath</i> سناث (S N TH)		

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Mouche		<i>izi</i> يزى p. <i>izan</i> يزان	<i>izi</i> يزى p. <i>izan</i> يزان (I Z)
Moulin		<i>thasirih</i> تاسيرت pl. <i>tasirt</i> تاسيرت pl. <i>tisira</i> تاسيرار	pl. <i>tisira</i> تاسيرار (SI R)
Mourir	<i>emmeth</i> امصث <i>emmouth</i> امصث (M TH)	<i>emmeth</i> امصث	
Mule		<i>thaserdount</i> تاسردونت	<i>taserdount</i> تاسردونت (S R D' N)
Mulet		<i>aserdoun</i> اسردون pl. <i>iserdian</i> يسرديان	pl. <i>aserdoun</i> اسردون pl. <i>iserdian</i> يسرديان

N.

Natte		<i>agerthil</i> اگرتيل pl. <i>ajertil</i> اژرتيل pl. <i>ijertial</i> يژرتيال (G R TH L)	
Navette		<i>igerthial</i> يگرتيال	<i>ezt</i> ازت (Z DH, cf. zouaoua <i>zedh</i> زضtisser)
Ne . . pas ou ch	وش	<i>our</i> . . . <i>ara</i> ارا . . . ور	<i>ou</i> . . . <i>ch</i> وش
Nez		<i>anzaren</i> pl. انزارن	<i>tinzer</i> تنزر (N Z R)
Noir			<i>arougal</i> (R G L)
Nous	<i>nechnin</i> نشنين	<i>nouknin</i> نوكنين	
Nuit	<i>idh</i> يث (I DH)	<i>idh</i> يث	

O.

Ô		a	a
Oeuf	<i>amellalt</i> امالت	<i>thamellalth</i> ثمالث pl. <i>thimellalin</i> ثمالين (M L L)	<i>tamellalt</i> تاملت pl. <i>timellalin</i> تمالين
Oeil		<i>thit'</i> تيثا p. <i>that't'iouin</i> تيطا p. <i>tit'</i> تيطا p. <i>tif't'ouin</i> تيطاوين (T')	
Olivier		<i>azemmour</i> ازموور <i>thazemmourth</i> تزموورت	<i>azemmour</i> ازموور <i>tazemmour</i> تزموورت (Z M R)
Ombre		<i>thili</i> ثيلي	<i>tili</i> تيلي (L)
Ongle		<i>ichcher</i> يشر pl. <i>ichcheren</i> لشارن	pl. <i>ichcheren</i> يشارن (S K R, cf. <i>chelh'a askar</i> اسكار p. <i>askaren</i> اسكارن)
Or			<i>aourar</i> اوراغ (R R', cf. <i>sergou aourar</i>)
Oreille		<i>imej</i> يمژ	<i>tamedjit</i> تمجيت pl. <i>timedjin</i> تمجين (M Z R', cf. zouaoua <i>amezzour</i> امزوغ)
Orge		<i>thimzin</i> تمزين	<i>timezin</i> تمزين (M Z N)
Orphelin		<i>agouzil</i> اگوژيل pl. <i>igoujilen</i> يگوژيلين	pl. <i>agouzil</i> اگوژيل p. <i>igoujilen</i> يگوژيلين
Os	<i>ir'es</i> يغس	<i>ir'es</i> يغس p. <i>ir'san</i> يغسان	p. <i>ir'san</i> يغسان (R' S)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Où	<i>main</i> مالن		
Oublier	<i>ettou</i> اتو (T, cf. zouaoua <i>tsou</i> تو)		
Outre	<i>thilouith</i> ثيلويث (I L)	<i>thailouts</i> ثيلوت	
P.			
Paille	<i>loum</i> لوم (L M)	<i>alim</i> اليم	
Pain	<i>ar'eroum</i> افرووم (R'R M)	<i>ar'roum</i> افرووم	
Palmier			<i>tazdaït</i> تزادايث pl. <i>tiz-dain</i> تزداين (Z D' I, cf. zouaoua <i>thazd'aith</i> تزداييث pl. <i>thisd'ain</i> تزداين)
Par		س s	س s
Parler	<i>essaoul</i> اساول (L)	<i>siouel</i> سيول	
Parole	<i>acual</i> اول (L)	<i>aoual</i> اول	
Pays		<i>thamourth</i> ثمورت pl. <i>tamourt</i> ثمورت pl. <i>thimoura</i> ثمورا	<i>timoura</i> ثمورا (OU R)
Peau		<i>aglim</i> اقليم pl. <i>igel-aglim</i> اقليم pl. <i>igliman</i> يكلمان	<i>aglim</i> اقليم pl. <i>iglimen</i> يكليمين (G L M)
Perdrix		<i>thasekkourth</i> ثسكورت pl. <i>thisekhourin</i> ثسكورين	<i>tasekkourt</i> ثسكورت pl. <i>tisekrin</i> ثسكرين (S K R)
— (mâle)			<i>abidouk</i> ابيدوك
Père		<i>baba</i> بابا	<i>obbei</i> ابي
Petit		<i>amezian</i> امزيان	<i>amezzian</i> امزيان (MZI)
Pied	<i>dhar</i> دهر p. (DH R)	<i>idharen a'ar</i> اطار <i>it'aren</i> اطارن	<i>a'ar</i> اطار <i>it'aren</i> اطارن
Pierre		<i>adr'ar</i> ادفاع pl. <i>idr'-adr'ar</i> ادفاع pl. <i>idr'-ar'en</i> يدفاعن	<i>idr'-ar'en</i> يدفاعن (D'R'R', cf. zouaoua <i>adr'ar</i> يدفاعن <i>id'ar'en</i> ادفاع)
Pigeon		<i>ithbir</i> يثبير pl. <i>ithbiren</i> يثبيرن	<i>idbir</i> يدبير pl. <i>idbiren</i> يدبيرن (TH BR)
Pleurer			<i>siha</i> سها
Pleurs		<i>imet'l'aouen</i> يمتاون	<i>imet'l'aoun</i> يمتاون (M T')
Plomb			<i>bouldoun</i> بولدون (L D N, cf. <i>aldoun</i> zouaoua)
Pluie			<i>ansar</i> انزار (N Z R, cf. zouaoua <i>ansar</i> انزار)
Poitrine		<i>idmaren</i> يدمارن pl.	<i>idmaren</i> يدمارن (D'M R, cf. zouaoua <i>id'maren</i> يدمارن)
Poule		<i>thaiazit</i> ثيازيث	<i>tiazit</i> تيزيث (I Z DH)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Poumon			<i>taorra</i> تاورا (OU R, cf. zouaoua <i>thourets</i> ثورين pl. <i>thourin</i> ثوريت) <i>ad'</i> اد
Pour que a			<i>mar'er</i> ماخر
Pourquoi <i>mar'ef</i>			<i>ezmer</i> ازمر a. <i>izmer</i> يزمر (Z M R)
Pouvoir		<i>ezmer</i> ازمر	
Poux		<i>thilkin</i> ثلكين	<i>tiilchin</i> تيلشين (L K)
Puces		<i>ikourdan</i> يكوردان	<i>ikourdan</i> يكوردان (K R D')
Premier		<i>amezouar</i> امزوار	<i>amzouarou</i> امزوارو (Z R, cf. Beni Menacer <i>zar</i> زار précéder) <i>ar'</i> ار' (R')
Prendre		<i>akh</i> اخ, <i>ar'</i> ار'	<i>tanout</i> تنوت (N OU, cf. Ahaggar <i>anou</i>)
Puits			
			Q.
Que a			
			R.
Racine		<i>azar</i> ازار p. <i>izouran</i> يزوران <i>azar</i> ازار p. <i>izouran</i> يزوران (Z R)	
Raisin		<i>thizourin</i> تزورين	<i>tizourin</i> تزورين (Z R)
Rat	<i>ar'erda</i> افردا (R' R D', cf. zouaoua <i>ar'erda</i> افردا)	<i>ar'erda</i> افردا	
Refuser	<i>eggoum</i> اڭوم a. <i>iggou-ma</i> يڭوما (G M)	<i>gami</i> گامي	<i>iggouma</i> يڭوما
Regarder	<i>tak'al</i> تكل (R' L, cf. Beni Menacer <i>mour'li</i> موقلي regard)	<i>mok'k'el</i> مقل	
Renard	<i>akâb</i> اكعب p. <i>ikâben</i> يكعبين	<i>akâb</i> اكعب p. <i>ikâben</i> يكعبين	
Rester		<i>k'im</i> قيم	<i>ek'k'im</i> اقيم (R' M)
Rire	<i>edhs</i> ائسس a. <i>iedhsa</i> يتسس et <i>iedhsou</i> يتسس	<i>etts</i> اتس	
Rivière	<i>er'zar</i> (R' Z R, cf. zouaoua <i>ir'zer</i> يرزر pl. <i>ir'ez-ran</i> يرزران torrent)	<i>asif</i> اسيف p. <i>isaffen</i> يسافن	<i>souf</i> سوف p. <i>isaffen</i> يسافن (S F)
Roseau		<i>ar'anim</i> اهانيم pl. <i>ir'ou-nam</i> يرغونام	<i>r'anim</i> اهانيم pl. <i>ir'ou-nam</i> يرغونام (R' N M)
Rouge		<i>azeggar'</i> ازڭاغ	<i>azouggar'</i> ازوڭاغ (Z OU R' cf. Bougie <i>ezouer'</i> ازوع être rouge)
			S.
Saisir		<i>at'ef</i> اطف	<i>et'ef</i> اطف (T' F)

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Salive			<i>tikoufas</i> تكوفلس (KFS, cf. Ouargla <i>tikoufas</i> (تكوفلس))
Savoir		<i>essen</i> اسن	<i>sen</i> سن <i>sin</i> (S N)
Scorpion		<i>thir'irdemts</i> ثغردمست pl. <i>thir'irdemiouin</i> ثغردميوين	<i>tr'ardemt</i> تفردمست pl. <i>tir'ourdam</i> تفرودام (R' R D' M)
Sel			<i>tisent</i> تسنست (S N, cf. Mzab <i>tisent</i> تسنست)
Sœur		<i>oultsma</i> ولتما	<i>oulma</i> ولتما
Soif (avoir)	<i>effoudar'</i> افوداغ 1° pers. aor. (F D', cf. zouaoua <i>fad'</i> فاد avoir soif)	<i>foudar'</i> فوداغ	
Soleil	<i>thafoukth</i> ثفوكث (F, cf. Ahaggar <i>afa</i> افا lumière)	<i>thafoukth</i> ثفوكث	<i>atfout</i> اتفوت
Souris		<i>ar'erda</i> ارردا pl. <i>ir'er-dain</i> يررداين	<i>r'erda</i> رردا pl. <i>ir'er-dain</i> يررداين (R' R D' cf. zouaoua <i>ar'erda</i> ارردا pl. <i>ir'er'dain</i> يررداين (rat))
Sur	<i>fell</i> فل	<i>fell</i> فل	غ ر

T.

Talon		<i>aourez</i> اورز	<i>inirez</i> ينيرز (OU R Z)
Ténèbres		<i>thallesth</i> ثلست	<i>tsallast</i> تسلاست (L S)
Tenir (se)	<i>bed</i> بد a. <i>ibed</i> يبد (BD')		
	<i>k'im</i> قيم a. <i>ik'k'im</i> كيم قيم (R' M)		
Terre		<i>akal</i> اكال	<i>chal</i> شال (K L)
Tête	<i>ikhf</i> يخف (R' F, cf. zouaoua <i>ir'f</i> يخف)	<i>ikhf</i> يخف	
Trouver	<i>af</i> اف a. <i>ioufi</i> يوفي (F)	<i>af</i> اف a. <i>ioufa</i> يوفا	
Tu	<i>chek</i> شك f. <i>chem</i> شم	<i>ketch</i> كچ f. <i>kem</i> كم	<i>chek</i> شك f. <i>chem</i> شم
Tuer	<i>enr'</i> انغ (N R')	<i>enr'</i> انغ (N R')	

U.

Un	<i>ich</i> يش f. <i>cha</i> شا	<i>iouen</i> يون f. <i>ioueth</i> يوث	<i>idjen</i> يجن f. <i>idjet</i> يجت
----	--------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

V.

Vache		<i>thafounasth</i> ثفوناست	<i>tafounast</i> تفوناست (F N S)
Vendre		<i>zenz</i> زنز	<i>zenz</i> زنز (N Z)
Vendu (être)	<i>enz</i> انز	<i>enz</i> انز	<i>enz</i> انز (N Z)
Venir	<i>as d</i> اسد a. <i>ioused</i> اسد	<i>as d</i> اسد <i>ioused</i> يوسد	<i>as ed</i> اسد <i>ioused</i> يوسيد
	v. f. <i>tas</i> تاس (S)		

18 *Notice sur les Dialectes berbères des Harakta, etc.*

FRANÇAIS.	HARAKTA.	BOUGIE.	DJERID.
Vent		<i>a'ou</i> اطو	<i>a'ou</i> اطو (DH, cf. zou- aoua <i>adhou</i> اهو)
Ventre		<i>aâddis</i> اهديس	<i>taddist</i> تديست (Â DS)
Vert			<i>idal</i> يدال (D L ?) cf. Harakta <i>idles</i> يدلس herbe et mzab <i>adeli</i> ادلي vert
Vestibule			<i>taddart</i> تدارت
Vêtements			<i>iroukan</i> يروكان (R K)
Viande		<i>aksoum</i> اكسوم	<i>aksoum</i> اكسوم (K TH M, cf. zouaoua <i>ak- thoum</i> اکتوم
Vieux (être)	<i>aoussar</i> اوسار (OU S R)	<i>aousser</i> اوسر	<i>aoussar</i> اوسار
Vipère		<i>thalefsa</i> تلفسا	<i>talefsa</i> تلفسا (L F S)
Visage		<i>oudem</i> ودم pl. <i>oud- maouen</i> ودماون	<i>oudem</i> ودم pl. <i>oud- maouen</i> ودماون (OU D' M)
Voir	<i>zer</i> زز a. <i>izera</i> يزرا (Z R)	<i>zer</i> زز	<i>zer</i> زز a. <i>izera</i> يزرا
Voler (dérober) (K R)	<i>aker</i> اکر a. <i>iouker</i> يوکر	<i>aker</i> اکر a. <i>iouker</i> يوکر	
Vouloir	<i>ekhs</i> اخس (KH S)		<i>ekhs</i> (KH S)
Vous	<i>koumim</i> كوميم f. <i>koum- tin</i> كومتين	<i>kounoui</i> كونوي <i>kountoui</i> كونتوي	fém. <i>chinni</i> شيني